רבי יהודה אומר כותח וכל מיני כותח. אור"י בשם ר"ת דר"י אתי כב"ה ואסר בכותח משום דשם בעליו עליו ויודעים שהוא כותח של פלוני ויסברו שמכרו בפסח ע"י נכרי לי נמי יסברו שבפסח מכרו ישראל לנכרי ולכן אוסר ר' יהודה למכור כותח לנכרי וא"ש אף כב"ה (לקמן מב.) דמותר להשהות כותח בפסח[א]:

חרבו קודם זמנו מותר בהנאה **אף לאחר זמנו.** וכגון שנפסל מלאכול ללבד דבענין אחר לא הוי שרי דומיא דפת שעיפשה בפ"ק (דף טו:) **עבר** זמנו אסור בהנאה **פשיטא.** לש"י ל"ג פשיטא דהא רבי יוסי הגלילי פליג ושרי חמץ בהנאה כל שבעה ואין לפרש פשיטא דאסור בהנאה מדיוקא דרישא[ב] דדרך התנא בכמה מקומות לכפול את דבריו ועוד דלא משני שפיר[ג] ונראה דפריך פשיטא משום דתנא בפ"ק (דף יא:) דשורפין חמץ[ד] אלמא אסור בהנאה דלר' יוסי הגלילי א"ל לשורפו אלא ירינהו לפני כלבו או ימכרנו לנכרי[ה]:

בהדי דקשריף ליה ליתהני מיניה. משום דלר' יהודה דאמר חמץ בשריפה אפרו מותר דתניא בפ' בתרא דתמורה (ד' לד.)[ו] כל הנשרפין אפרן מותר וקס"ד בהדי דקשריף ליה ליתהני מיניה[ז] אבל לרבנן דאין מלאו בשריפה[ח] והוי[ט] מן הנקבריס דאמרינן בפרק בתרא דתמורה אפרן אסור ופשיטא לדידהו דבהדי דקשריף ליה אסור ליהנות ממנו[ט]:

כל מקום שנאמר לא יאכל. וא"ת יהא נהנה מחמץ בפסח בכרת דהא כתיב כי כל אוכל חמץ ונכרתה[י] וכי תימא אין הכי נמי א"כ לקמן (דף כג:) דבעי מאי איכא בין חזקיה לר' אבהו לימא דאיכא ביניייהו הא ואור"י דלא יאכל ולא תאכל ילפינן מלא תאכלו אבל כי כל אוכל לא ילפינן מלא תאכלו:

ליכתוב רחמנא תתנה ואכלה ומכור. משמע דאי הוי כתב הכי לא הוה דרשינן אלא כר"מ וכן באיזהו נשך (ב"מ סא.) גבי נשך ותרבית והא דאמרי' בקדושין (ד' נב:) ורבנן אי ס"ד כרבי יוסי הגלילי ליכתוב רחמנא מפני שיבה תקום והדרת תקום והדרת פני זקן[יא] היינו משום דלשון והדרת לא שייך אמפני[יב] ולשון פני לא שייך אתקום[יג] והכי קראי דאין להן הכרעה שאת ארור מחר משוקדים וקס (יומא ד' עב.) אין עניינם לכאן דהתם מצי קאי אדלעיל או אלתחת[יד] אבל הכא תרוייהו לא מצי קיימי אגר לחודיה או אנכרי לחודיה[טו] ובכ"ב דזבחים (ד' כד.) פליגי תנאי גבי ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן איכא דמוקי אצבעו אלקיחה ולא אתנינה משום דפשטיה דקרא קאי אלקיחה דלפניו ואיכא דמוקי לה אתנינה דלאחריו ולא אלקיחה משום דמשכחת בדוכתא אחרינא ולקחת מדם הפר ונתת על קרנות המזבח באצבעך דקאי אצבע אתנינה ואיכא דמוקי לה אתרוייהו משום דמשמע ליה אלקיחה כפשטא דקרא ואתנינה נמי כדמוכח בקרא אחרינא[טז]:

בשלמא לרבי מאיר. תימה לר"מ נמי יקשה דהא איצטריך לתקדומי נתינה דגר[יז] ותי' ר"י דודאי אי לא הוה כתב קרא כל עיקר הוה ידעינן מסברא לתקדומי אבל השתא דכתב נתינה תתנה ואכלה ומכור[יח] אי לא הוה כתב אי ה"א דאתא למידרש שאין צריך להקדיש[יט] וצריך ליכתב נמי גר ונכרי דאי לא הוה כתב אלא גר הוה אמינא דאתא למעוטי נתינה דנכרי ואי הוה כתב נכרי לחודיה הוה אמינא דאתא למעוטי מכירה דגר[כ]:

אותו

ר' יהודה בן בתירא אומר כותח וכל מיני כותח אסור למכור שלשים יום קודם לפסח: ומותר בהנאה: פשיטא לא צריכא שחרבו קודם זמנו וקמ"ל כדרבא (א) דאמר רבא [א]חרבו קודם זמנו מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו: עבר זמנו אסור בהנאתו: פשיטא [ב]לא צריכא לשעות דרבנן [ג]דאמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף א"ר יוחנן [ד]המקדש משש שעות ולמעלה אפילו בחיטי קורדניתא אין חוששין לקדושין: ולא יסיק בו תנור וכירים: פשיטא לא צריכא (ב) לר' יהודה דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר ר' יהודה מצותו בשריפה בהדי דקא שריף ליה [ה]ליתהני מיניה קמ"ל: אמר חזקיה [ו]מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר [ז]לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר אכילה טעמא דכתב רחמנא לא יאכל חמץ הא לא כתב לא יאכל הוה אמינא איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע ופליגא דר' אבהו (ג)דא"ר אבהו [ח]כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה (ד)(משמע) עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה (ה)דתניא [ט]לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו' אין לי אלא לגר בנתינה ולנכרי במכירה לגר במכירה מנין ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור לנכרי בנתינה מנין תלמוד לומר תתננה ואכלה או מכור לנכרי נמצאת אומר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה דברי ר' מאיר (ו)ר' יהודה אומר דברים ככתבן לגר בנתינה ולנכרי במכירה מאי טעמא דרבי יהודה אי סלקא דעתך כדאמר ר' מאיר ליכתוב רחמנא לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה ומכור או למה לי שמע מינה לדברים ככתבן ור' מאיר או להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי ורבי יהודה הא לא [י]צריך קרא כיון דגר אתה מצווה להחיותו ונכרי אי אתה מצווה להחיותו לא צריך קרא סברא הוא בשלמא לר' מאיר דאמר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה מדאיצטריך קרא למישרא נבילה בהנאה הא כל איסורין שבתורה אסורין בין באכילה בין בהנאה אלא לרבי יהודה דאמר לדברים ככתבן הוא דאתא הא כל איסורים שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה נפקא ליה [3]מלכלב תשליכון אותו

אותו

לר' אבהו אליבא דרבי יהודה מנא ליה דילמא האי פרט דנבלה לאו למשרייה בהנאה אתא דלא איצטריך אלא להחמיר ולומר דלנכרי במכירה ולגר בנתינה דאי לא כתביה הוה אמינא כל הנאות מותרות בה: **נפקא ליה.** לרבי אבהו ואליבא דרבי יהודה מדכתב בצורפה לא תאכלו ומיעטו בה לכלב תשליכון אותו:

אותו

ודרוש לתרוייהו אנכרי, דאי לדגרים ככתבן אמי, דלעובד כוכבים אסור לתתנה, סבי אינעי ליה למכתב תתננה ואכלה לגר אשר בשעריך או מכור לנכרי, דלא מצי לאוקומי קרייה דנתינה אנכרי (שם) מדכתיב מכירה ונתינה באחלפא, שמע מינה אחד מכירה ואחד נתינה קיימי בין לגר ובין לעובד כוכבים, דאי דוקא כתיב הוה ליה למכתב הכי תתננה לגר ותמכרנה לעובד כוכבים (חולין קיד:). **לגר בתתינה ולנכרי במכירה.** אבל בתנס אסור ליתן לו שום מתנה (ע"ז ב.). **להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי.** אם יש גר בשעריך לא יתכרנה לעובד כוכבים, ולהכי אתא לו למשמע הכי לגר אשר בשעריך תתננה, והוא עיקר מצוה, או אם אין גר מוכרה לעובד כוכבים (שם).

ר' יהודה אומר כותח. נותנין בו פירורי לחם ואסור משום חמץ: **שלשים יום.** דס"ל כב"ש וזה אינו נאכל מהר שאין אוכלין אותו אלא מטובלין בו והני שלשים יום משעה שחל עליו חובת ביעור משעותלין בהלכות הפסח: **ומותר בהנאתו.** קס"ל לשעה שמותר לאכול קאי: **פשיטא.** דהא אמרת מאכיל ומוכר היינו הנאה: **לא צריכא לו.** והאי מותר אלאחר זמן קאי וכגון שחרכו באור יפה קודם זמנו שבטל טעמו ומרלאיתו: (ג) **עבר זמנו אסור בהנאה לשעות דרבנן** ה"ג ולא גרסי' **פשיטא.** דהא אפי' בפסח איצטריך לאשמעי' דהא איכא רבי יוסי הגלילי דסרי בהנאה כל שבעה לקמן [כג.]: **לשעות דרבנן.** כלומר האי זמנו זמן אכילתו משמע ואפילו שעה ששית שאין איסורו אלא מדרבנן הוי אסור אף בהנאה: **משש שעות.** על כרחך מתחלת שש משמע דאי לאחר שש דאסור מדאורייתא מאי אתא לאשמעינן פשיטא דאין מקדשין באיסורי הנאה: **חיטי קורדניתא.** קשות הן ואפ"ה אם באו לחשש חמץ כגון שנפלו עליהן מים אסור: **פשיטא.** דהא אמרת אסור בהנאתו: **לא יאכל.** מדקרינא לא יאכל(ו) משמע לא יהא בו היתר המביא לידי שום אכילה וסתם הנאות לידי אכילה הם באות שלוקח בדמיס דבר מאכל: **עד שיפרוט לך הכתוב בו.** היתר הנאה כדרך שפרט לך בנבלה שלא היה כתוב בה אלא לא תאכלו והולרך להתירה בהנאה כדכתיב או מכור לנכרי: **לגר בנתינה לנכרי במכירה** לא גרסינן אלא ה"ג **כדרך שפרט לך בנבלה דתניא וכו':** ת"ל **לגר תתננה ואכלה או מכור.** דרוש ליה לגר וכן גבי לנכרי נמי דרוש תתננה ואכלה או מכור לנכרי: **דברים לכתבן.** כך מצותה לא יתננה לנכרי ולא ימכרנה לגר: **או.** לשון חילוק ואי כר' מאיר קאמר קרא דתרוייהו לגר ותרוייהו לנכרי לא נכתוב או: **להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי.** אם יש גר ליתנה לו נתינתה קודמת למכירתה לנכרי. והאי גר בגר תושב קאמר שקיבל עליו שלא לעבוד עכו"ם ואוכל נבלות: **גר אסה מצווה להחיותו.** דכתיב (ויקרא כה) גר ותושב וחי עמך: **סברא היא.** מסברא אנו יודעין שנתינתה לגר קודמת דחיות הגר מצוה אבל מכירה לנכרי מאי מצוה איכא ואיצטריך קרא לחלק ולאסור ליתן במתנה לנכרי ולמכור נבלה לגר: **בשלמא.** לר' אבהו אליבא דר"מ מצי למילף מדאיצטריך קרא למישרי נבלה הא כל איסורין שבתורה דכתיב בהו לא תאכל כי הכא אי לא הדר פריט בהו איתרא אסורין הן באכילה ובהנאה: **אלא.** לר' אבהו אליבא דרבי יהודה מנא ליה דילמא האי פרט דנבלה לאו למשרייה בהנאה אתא דלא איצטריך אלא להחמיר ולומר דלנכרי במכירה ולגר בנתינה דאי לא כתביה הוה אמינא כל הנאות מותרות בה: **נפקא ליה.** לרבי אבהו ואליבא דרבי יהודה מדכתב בצורפה לא תאכלו ומיעטו בה לכלב תשליכון אותו:

מוסף תוספות

א. דהכא אין הטעם שלא יאמרו שהוא משהה כותח שלו בביתו של נכרי בפסח אלא כדפי' וכשימכור אותו הנכרי בפסח יאמרו ישראל מוכרו על ידו א"נ יסברו שבפסח עצמו מכרו הישראל לנכרי. תוס' שאנ'.
ב. דקתני כל שעה שמותר לאכול מותר בהנאה הא שעה שאסור לאכול אסור בהנאה. סס. ג. דהא שמעינן נמי מרישא. סס.
ד. בתחלת שש. סס.
ה. וא"כ כל פרקין דלעיל לא אתיא כר' יוסי הגלילי אף נמי האי פירקין. תוס' ר"פ. ו. [ד]הוה ליה כאפר. מי' רבינו דוד. ז. אלא מפזר וזורה לרוח או מטיל לים. תוס' שאנ'. ח. כמו. סס.
ט. דאם אפרן אסור כ"ש להסיק שהוא אסור, ואוקימנא דאפילו לר"י אסור דאע"ג דאפרן מותר, קודם הגיע לאפר אסור דיש שבח עצים בפת. מהר"ם מלגוזה. י. וכל איסור אכילה יש אסור הנאה במשמע. סס.
יא. והשתא מאי קשיא להו והא בשמעתין משמע וכו' דהוי כאילו כתיב פעמיים דנדרוש לפניו ולאחריו. תוס' שאנ'.
יב. דגבי הידור שייך למיכתב פני כדכתיב פני זקנים לא נהדרו. סס.
יג. אלא מפני כדכתיב לא אוכל לקום מפניך. סס. ומוכחא מילתא דכל חד לגופיה. מהר"ם מלגוזה.
יד. [ו]לשון המקרא מיושב, הלכך אין לנו לומר דקאי אתרוייהו. תוס' הרא"ש. טו. ואין לומר דקאי כל חד וחד אדסמיך ליה דא"כ הו"ל למיכתב לגר תתנה ואכלה ולנכרי תמכרנה או ליכתב תתנה ואכלה לגר או מכור לנכרי ומדכתיב נתינה ומכירה באמצע מכלל דקאי אתרוייהו. סס. טז. וא"כ כל איסורין שבתורה שאסורין בהנאה מנליה. תוס' ר"פ. יז. ללמד בעלמא איסור הנאה. תוס' חולין קיד: יח. [אבל] עיקר קרא להיתר הנאה קא אתי. תוס' הרא"ש. יט. כיון שהוא מצוה להחיותו. תוס' שאנ'.

רבינו חננאל

ר' יהודה בן בתירא אומר כותח וכל מיני כותח אסור למכור שלשים יום קודם לפסח. **והלכתא** כסתמא דמתני'. ואם חרכו לפני זמנו, מותר בהנאתו אפילו לאחר זמן איסורו. **עבר זמנו אסור בהנאתו.** אוקימנא בזמן איסורו משש שעות ולמעלה. תנן סתמא כרב המקדש משש שעות ולמעלה בחטים שניתן בהם מים אפילו בחיטי קורדניתא שהן חזקות ולא מחמצי הייא. אין חוששין לקדושין. **אמר חזקיה** מנין לחמץ **בפסח שאסור בהנאה שנאמר לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר אכילה.** ומתוך דבריו שמענו דכל איסורין דלא כתיב בהו לא יאכל מותרים בהנאה. ופליגא דר' אבהו, דאמר כל היכא דכתיב לא יאכל לא תאכל לא תאכלו, אסור בין באכילה בין בהנאה, עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה לגר אשר בשערך תתננה ואכלה. וחלקו במקרא הזה, ר' מאיר אומר אחד גר ואחד גוי בין במכירה בין בנתינה, ר' יהודה אומר דברים ככתבן, כלומר כדכתיב קרא לגר במתנה ולגוי במכירה. ואמרינן בשלמא לר' מאיר דאמר הגוי והגר דינם אחד הוא התורה התירה לך, אמרינן מדאצטריך קרא למישרא נבלה בהנאה, מכלל דשאר איסורין שבתורה אסורין אפילו בהנאה, אלא לר' יהודה דאמר דברים ככתבן, כלומר לא איצטריך קרא אלא למיסר מתנה דגוי ומכירה דגר ולגופיה הוא דאתא, שאר אסורין שבתורה מנא ליה דאסורי בהנאה. ואמרינן מהאי קרא נפקא ליה. ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו.

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ:
שמות יג ג
2. לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בְּחֲלֵב אִמּוֹ:
דברים יד כא
3. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ:
שמות כב ל

הגהות הב"ח

(א) גמ' כדרבה דאמר רבה מרכו קודם זמנו: (ב) שם לא לריכא אלא לר' יהודה: (ג) רש"י ד"ה ה"ג עבר זמנו וכו' דרבנן ולא גרסינן כל"ל:

גליון הש"ם

גמ' ליתהני מיניה קמ"ל. עי' לעיל דף ה' ע"א תד"ה ואומר: **תוס' עבר** זמנו וכו' דדרך התנא. עי' עירובין ל' ע"ב תד"ה ולפרקים עליה. ועיין לקמן ל"ה ע"ב ול"ע:

מוסף רש"י

כותח. נותנין בו חמץ כדאמרינן בגלו עוברין ואינו עשוי לאכול יחד אלא לטבול בו ואינו כלה עד זמן מרובה (שבת יט.). שלשים יום. משמתמלין לדרוש בהלכות הפסח אלה מוכרת פסח עליו (שם). **המקדש משש שעות ולמעלה.** מתחלת שש דאיסורא דרבנן הוא (לעיל ז.). הפקיעו ממונו (שם). **עד שיפרט לך הכתוב.** שהוא מותר בהנאה, כדרך שפרט לך בנבלה. שלא"פ שלא כתב לך אלא לא תאכל, הולרך לפרש בה היתר הנאה, הא כל מקום שלא פירש לך בה היתר הנאה הוי במשמע איסור הנאה אלא תאכל (חולין קיד: ובע"ז קדושין נו: וב"ק מא.). **לגר אשר בשעריך.** גר תושב שקבל עליו שבע מצות שנצטוו בני נח, ונצילה מותרת לו ואתה מצווה להחיותו דכתיב גבר תושב (ויקרא כה) ומי שעתך (ע"ז ב.). **ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור.** וקאי אגר דלעיל מניה לגר תתננה ואכלה או מכור (שם). **ת"ל תתננה ואכלה או מכור לנכרי.**

(ה) נעיל ז., ב) קדושין נו: [ע"ש] ב"ק מא. [ע"ש] חולין קיד: [ע"ש], ג) [נ"ל במשמע וכן אימא בב"ק מא.], ד) ע"ז כ., ה) שם [לקמן כג:], ו) [ועי' בתוס' שבועות כב: ד"ה אינעית אימא], ז) יָאָבֵל, ח) [ולקמן מז:], ט) [וע"ע תוס' יומא לא: גב: ב"מ סא. ע"ז כ. חולין קיד:],

(א) לעיל ז., ב) ע"ש תד"ה ולפרקים עליה, ג) [ע"ש] חולין קיד: [ע"ש], ד) [נ"ל במשמע וכן אימא בב"ק מא.], ה) ע"ז כ., ו) [ועי' בתוס' שבועות כב: ד"ה אינעית אימא], ז) יָאָבֵל, ח) [ולקמן מז:], ט) [וע"ע תוס' יומא לא: גב: ב"מ סא. ע"ז כ. חולין קיד:],